HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

קונם [א]שאני עושה לפיך אין צריך להפר ר"ע אומר [א]יפר שמא (א) תעדיף עליו יותר מן הראוי לו הא איתמר עלה א"ר הונא בריה דרב יהושע [ב]באומרת יקדשו ידי לעושיהם דידים איתנהו בעלמא ופליגא דרב נחמן בר יצחק דאמר רב נחמן בר יצחק רב הונא כרב ורב כרבי ינאי ורבי ינאי כרבי חייא ור' חייא כרבי ורבי כרבי מאיר ור"מ כרבי אליעזר בן יעקב ור' אליעזר בן יעקב °כר' עקיבא דאמר [ב]אדם מקנה דבר שלא בא לעולם רב הונא מאי היא דאיתמר [ג]המוכר פירות דקל לחברו אמר רב הונא עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו משבאו לעולם אין יכול לחזור בו ור"נ אמר [ג]אף משבאו לעולם יכול לחזור בו אמר רב נחמן מודינא [ד]דאי שמיט ואכיל לא מפקינן מיניה רב דאמר רב הונא אמר רב [ד]האומר לחברו שדה זו שאני לוקח לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו קנה רבי [ה]ינאי כרבי חייא דרבי ינאי הוה ליה אריסא דהוה מייתי ליה כנתא דפירי כל מעלי שבתא ההוא יומא נגה ליה ולא אתא שקל עשר מפירי דביתיה עלייהו אתא לקמיה דרבי חייא א"ל [ו]שפיר עבדת דתניא [1]למען תלמד ליראה את ה' אלהיך כל הימים אלו שבתות ויו"ט למאי הלכתא אילימא לעשורי ומיכל °איצטריך קרא למישרי טלטול דרבנן

אלא

רש"י

קונם שאני עושה לפיך. אשה שאמרה לבעלה מה שאני עושה מלאכה יהא אסור לפיך בקונם: **אינו צריך להפר.** דכיון דקא משעבדא ליה למעשה ידיה לא מליא נדרה: **שמא תעדיף עליו כו'.** דתנן (כתובות דף סד:) מה היא עושה לו משקל ה' סלעים שתי כו' וטפי לא משעבדא ליה והעדפה חייל נדר ואע"ג דעדיין לא נעשית המלאכה: **ופליגא דרב נחמן.** הא דאוקימנא דלר"ע אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם: **רב הונא כרב.** כלומר מרב שהוא רביה קבלה ורב מרבי ינאי וכן כולם. °זה למעלה מדורו של זה היה: **המוכר פירות דקל.** בימות הגשמים: **עד שלא באו לעולם.** אם בא לחזור בו קודם ניסן שאז האילנות מוציאין יכול לחזור בו: **משבאו לעולם אין יכול לחזור בו.** דכי אתו חייל זביני. אלמא אדם מקנה דבר שלא בא לעולם: **האומר לחברו.** קודם שקנה את השדה: **קנה.** והויא מתנה. אלמא מרב שמיע ליה: **נגה ליה.** שהה יותר מזמנו: **עילוייהו.** ואע"ג דאכתי לא אתו: **למען תלמד.** גבי תרומה ומעשרות כתיב ואכלת לפני ה' וגו': **כל הימים אלו יו"ט ושבתות.** הוי למד להזהר שלא יבטל עונג שבת בשביל תיקון הטבל: **למאי הלכתא.** ומה אתא קרא לאזהורי: **אי נימא עשורי בשבתא ומיכל.** ואיצטריך לאשמועינן דאע"ג דשבת הוא מתקנן פשיטא וכי איצטריך קרא למישרי טלטול דרבנן הפרשת מעשרות בשבת אינה אלא משום שבות דתנן אלו הן משום שבות לא מגביהין תרומות ומעשרות במסכת ביצה (דף לו:) והיכא אסר לן קרא טלטול בעלמא דאיצטריך למשרייה הכא:

אלא

תוספות

אין צריך להפר. במעלה לה מזונות ומעה כסף איירי ולכך אין צריך להפר שהמותר הכל שלו והעדפה שע"י הדחק נמי סבר דהויא לבעל אבל אין לומר דאין צריך להפר משום דקסבר אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם דא"כ אמאי נקט שאני עושה לפיך ליתני המקדיש מעשה ידיו של עצמו: **רבי עקיבא אומר יפר.** דקסבר העדפה שעל ידי הדחק לאשה כדאמר בריש מציאת האשה (כתובות סו. ושם) וא"ת והיאך יכול להפר והא אין זה דבר שבינו לבינה וי"ל דחשיב נמי בינו לבינה לפי שאין יכול ליזהר וליקח בצמצום את הראוי לו ליקח א"נ גם חלקה משועבד לו שילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות וא"ת וא"כ היאך יכולה להדירו כיון דמשועבדת לו וי"ל דוקא בעיקר מעשה ידיה אלמוה לשיעבודיה דבעל שהם לגמרי שלו אבל הכא דאין לו אלא פירות לא אלמוה: **יתקדשו ידי לעושיהן.** להקב"ה שעשאם אבל אין לפרש לעושיהן היינו למלאכתם דא"כ הוה ליה למימר למעשיהן כדאמר בסוף פ"ק דנדרים (דף יג:) ידי למעשיהם: **ורב נחמן אמר אף משבאו לעולם וכו'.** סברת רב הונא הפוכה מדרב נחמן לענין דבר שלא בא לעולם כדפי' בפ"ק דכתובות (דף ז: ד"ה המזכה) ובסוף פ"ק דגיטין (דף יג: ושם ד"ה לדבר): **קנויה לך מעכשיו קנה.** וקשה לר"י למה צריך מעכשיו דכיון דאית ליה אדם מקנה דבר שלא בא לעולם כאילו בא לעולם ובדבר שבא לעולם א"צ מעכשיו כדאמרינן בפרק האומר בקדושין (דף נט.) גבי האומר לאשה הרי את מקודשת (ב) לאחר ל' יום ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום מקודשת לשני לא בא אחר וקדשה בתוך שלשים מהו רב ושמואל דאמרי תרוייהו מקודשת אע"פ שנתאכלו וכו' ולעיל (דף נב:) נמי גבי לאחר שתתגיירי ליכא מעכשיו וכן גבי פירות ערוגה לקמן ואר"ת דהכא אצטריך מעכשיו משום דסתם קנין שדה הוא בחליפין או בשטר ובחזקה דבכסף אין קונה במקום שכותבין שטר אם לא שפירש בהדיא אי בעינא בכספא איקני (ג) בפ"ק דקדושין (דף כו.) ובמקומו של רב היו כותבין את השטר ובכמה מקומות מצינו בהש"ס שלא היו קונין בכסף כדאמר בחזקת הבתים (ב"ב דף נד:) עובד כוכבים מכי מטי זוזי לידיה איסתליק ליה ישראל לא קני עד דמטי שטרא לידיה ובפ"ק דב"מ (דף טו.) מכדי האי גברא במאי קני ליה בהאי שטרא האי שטרא חספא בעלמא ולהכי צריך מעכשיו דאפילו בדבר שבא לעולם אי אמר קני בחזקה או בחליפין לאחר ל' ולא אמר מעכשיו לא קנה הואיל ובשעה שיש לקנין לחול דהיינו לאחר ל' כבר פסקה החזקה או הוחזר הסודר כדאמרינן בהאשה שנפלו (כתובות דף פב. ושם) משוך פרה זו ולא תהא קנויה לך עד אחר ל' לא קנה כי לא אמר מעכשיו לפי שבשעת הקנין כבר פסקה המשיכה וכן כשקנה בשטר צריך מעכשיו שאפילו יהיה נקרע השטר או נאבד קנה דאי לא אמר מעכשיו ונקרע בתוך כך או אבד לא קנה כיון דבשעת קנין אין כאן שטר כדאמר למ"ד דמקודשת ומגורשת לכשיבא דאם נקרע או אבד הגט אינה מגורשת אבל גבי אחר שתתגיירי א"צ מעכשיו דסתם קדושין בכסף הם דאפילו נתאכלו המעות חשוב כל שעה כאילו הם בעין שהמעות נשארו אצל המקנה ואם לא נעשה הקנין היה מוטל עליו להחזירם וחשוב כאילו הם בעין לשם קדושין דלאו למלוה דמי ולא לפקדון כדאמר בהאומר (קדושין דף נט.) ובפירות ערוגה נמי לא בעי מעכשיו לפי שאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דמי וחשוב כאילו מוסרם ליד הקונה לעמוד בידו ולקנות כשיגיע הזמן שקבע אע"ג דרב מספקא ליה (שם:) במעכשיו ולאחר שלשים יום אי תנאה הוי או חזרה הוי מ"מ מהני הכא בשדה מעכשיו דהכא פשיטא דלאו חזרה הוי דודאי בדבר שבידו להקנות עכשיו יש להסתפק כשאמר ולאחר שלשים שחוזר ממה שאמר בתחלה מעכשיו אבל בדבר שאין בידו להקנות עכשיו כי הכא כשאומר לכשאקחנה אין זה חזרה אלא דאי אפשר לו בע"א ועוד דהכא שאמר מעכשיו לבסוף אין שייך להסתפק כלל וא"ת כיון דמעכשיו ולאחר שלשים הוי או תנאה או חזרה הא דא"ר יוחנן בפ' האשה שנפלו (כתובות פב. ושם) משוך פרה זו ולא תהא קנויה לך עד לאחר ל' יום קנה ומוקי לה דאמר מעכשיו אפי' עומדת באגם אי חזרה הוי אמאי קנה ואי תנאה הוי ונגמר הקנין מעכשיו למה לי עומדת באגם אפי' ברה"ר או ברשות מקנה נמי ובהכותב (שם פו.) משמע דדוקא נקט אגם שראוי למשיכה ואר"י דלא קשה מידי דר' יוחנן לטעמיה דאית ליה בהאומר (קדושין ס.) דמעכשיו ולאחר ל' לא הוי לא תנאה ולא חזרה אלא ה"ק דמעכשיו יתחיל הקנין ולאחר ל' יגמור ולהכי בעינן שתהא בסוף שלשים במקום הראוי לקנין ולמשיכה שאז נגמר הקנין ודין קנין אחר שלשים פר"י דהכי הוי דבכסף אפילו אינו בעין ובשטר כשהוא בעין ברשות קונה בסוף ל' קני בלא מעכשיו לכ"ע אבל משיכה וחזקה וחליפין ושטר שנקרע לא מהני לכ"ע (ד) ואף דאם אמר מעכשיו ולאחר ל' מהני לכ"ע שטר הנאבד וחזקה וחליפין לא מהני לקנות לגמרי לרבי יוחנן כיון דבשעת גמר הקנין אין שטר וחזקה וחליפין אבל משיכה קונה במעכשיו ולאחר ל' כיון דבסוף ל' הפרה עומדת באגם שהוא מקום הראוי לקנין דע"י תחלת משיכה שהותחל קנין נעשה האגם רשותו והוי לה כמשיכה אריכתא ואפילו יצתה מן האגם תוך ל' או אפילו משכה המקנה לחצרו ושוב (ה) בתוך שלשים חזרה לאגם קני ולרב דמספקא ליה אי חזרה הוי לא מהני מידי מה שעומדת באגם ולשמואל דפשיטא ליה דתנאה הוי בכולהו קני כיון שלא חזר בו תוך הזמן וא"ת ואמאי לא קני לר' יוחנן פרה אפילו ברה"ר או ברשות המקנה כמו שקנה קרקע במהיום ולאחר מיתה דקני מהיום גוף ולאחר מיתה פירות ושמא במהיום ולאחר מיתה משמע טפי שרוצה להקנות גוף מהיום ומסתברא דכיון דאמר לאחר מיתה להבריח נכסים מאחר יורשים קאתי ומקני ליה לגוף מהשתא. ר"י: **מייתי כנתא דפירי.** אר"י דמשל אריס הוו שהיה נותן לרבי ינאי דאי משל רבי ינאי לא חשוב דבר שלא בא לעולם ואפילו הוו מחוברים כיון שבידו לתלוש כדמוכח בהאומר בקדושין (דף סב. ושם) ולא מסתבר לומר דלא חשיב הכא בידו לפי שהיה רחוק מהם דאין נראה לחלק בין קרוב בין רחוק:

אלא

מסורת הש"ס

(א) כתובות נט. סו. ע. נדרים פה. קדושין סג., (ב) [קדושין סג: ע"ש וש"נ], (ג) ב"מ סו:, (ד) שם טז:, (ה) [עי' תוס' סוכה כג: ד"ה שני], (ו) [עי' תוס' עירובין ל: ד"ה לא נחשדו],

◆

תורה אור השלם

1. וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ לְמַעַן תִּלְמַד לְיִרְאָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ כָּל הַיָּמִים: דברים יד כג

◆

גליון הש"ס

גמ' כר"ע דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. עי' בר"ן סוכה דף רל"א: שם אצטריך קרא למשרי טלטול דרבנן. וכ"ה ביומא פג ע"ב וצ"ע לשון טלטול והו"ל למימר מתקן דרבנן: רש"י ד"ה ורב הונא כרב כו' זה למעלה מדורו וכו'. עי' תשובת חו"י סימן לג דף נג:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' שמא תעדיף. נ"ב ועמ"ש בקדושין דף סג: (ב) תוס' ד"ה קנויה וכו' מקודשת לי לאחר ל' וכו': (ג) בא"ד בכספא איקני כדאיתא בסוף פ"ק דקדושין: (ד) בא"ד ושטר שנקרע לא מהני לכ"ע ואם אמר מעכשיו ולא אמר ולאחר שלשים מהני לכ"ע בכולם אבל אם אמר מעכשיו ולאחר שלשים וכו' שטר הנאבד וחזקה כצ"ל: (ה) בא"ד ושוב בסוף שלשים חזרה לאגם:

עין משפט נר מצוה

נה א ב מיי' פי"ב מהל' נדרים הלכה י סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף עא וטוש"ע אה"ע סימן פא סעיף ב:

נו ג ד מיי' פכ"ב מהל' מכירה הלכה ב סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן רט סעיף ד:

◆

תוספות ישנים

א"ל שפיר עבדת וכו' אלו שבתות וימים טובים. דמשום כבוד שבת יש לעשר עליהם [ואף שלא באו לעולם] ותימה דהיכי מייתי מהאי קרא דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם הלא מהכא לא שמעינן אלא בשבת ויום טוב ומאן דאית ליה אדם מקנה אית ליה בכל ענין וגם קשה דבכל מקום דקאמר דאמרינן אדם מקנה לא משמע שיהא מדאורייתא דאי הוה דאורייתא לית מאן דפליג וי"ל דאין התלמוד מביא קרא לומר דשפיר עבד שעישר עד שלא בא לעולם דפשיטא ליה לר' ינאי דאדם מקנה ומזה לא הוצרך לשאול אי שפיר עביד אכן שאל לר' חייא אי שפיר עבד שעישר שלא מן המוקף שהרי לא היה אצלו והשיב לו שפיר עבדת משום כבוד שבת ומייתי קרא דכתיב כל הימים אלו שבתות וימים טובים:

◆

מוסף רש"י

קונם שאני עושה לפיך. מה שאני עושה יהיה קונם לפיך, יהי עליך כהקדש מליהנות לו (כתובות נט. וכעי"ז שם סו. וקדושין סג.). **אין צריך להפר.** נדר זה שאין בה כח להקדישו לפי שהוא שלו (כתובות נט.) אין בעלה צריך להפר שאין נדרה חל שהרי משועבדת לו (קדושין סג.) דלא אמרה כלום דלאו כל כמינה לאפקועי לבעל מה דזכי ליה רחמנא (נדרים פה.) ואפילו לשמא תעדיף נמי לא חיישינן דאי מעדפא נמי לבעל הוא (כתובות סו.). **שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו.** שמא תעדיף על מעשה ידיה יותר מן הראוי לו ויותר ממה שהיא חייבת לעשות לו ובכתובות (סד:) אמרינן מה היא עושה לו משקל ה' סלעים שתי ביהודה שהן עשר סלעים בגליל, ולכי אתיא העדפה קדשה אע"ג דלא באה לעולם בשעת הנדר (קדושין סג.) דמותר זה אינו שלו ויכולה להקדישו (כתובות נט.) והעדפה דידה הוא וחייל עלה קונם (שם סו.). **יקדשו ידי לעושיהם.** למי שבראם, ומיהו במידי דמשתעבדי ידיה לבעל לא מצי לאקדושינהו (קדושין סג.). **המוכר פירות דקל לחברו.** קודם שחנטו פירותיו, **עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו.** אם בא לחזור בו קודם שחנטו פירותיו חוזר אפילו למ"ד אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, הני מילי שבא לחזור אחר שבא לעולם (ב"מ טז:). **משבאו לעולם אין יכול לחזור בו.** דקסבר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם בשעת המכר, שיהיה המכר חל לכשיבא לעולם (שם). **אף משבאו לעולם כו'.** דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם (שם). **דאי שמיט ואכיל לא מפקינן מיניה.** שהרי כל זמן שלא חזר מחל על אכילתו ואע"פ שבטעות שלא היה יודע שיוכל לחזור מחילה היא (שם). **לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו.** שכשאקחנה לא אוכל לחזור בי, קנה. אם יקחנה ואין יכול לחזור כשלקחה (ב"מ טז:).